

Lars Wiig

1914—1943

WIIG, LARS, transportassistent, Gjerpen. Født 15. april 1916 i Gjerpen, s. av Johannes Augustin Wiig, f. 1872 i Skjeberg, og Anna Othilie f. Skredsvig, f. 1873 i Modum. Gift 1943 i Gjerpen med Anne Marie Hansen, f. 1918 s. st. Middelskole, handelsskole. Var med i kampene 1940 fra Hønefoss til Gudbrandsdalen og ble forfremmet til sersjant. Var ansatt ved transport - avdelingen på Herøya, og omkom 24. juli 1943 under bombeangrepet der. Gravlagt ved Borgestad kapell. Broren Kristian omkom samtidig

PD, 28 juli 1943

Klokken 12.40 den 24. juli 1943 gikk flyalarmen i Porsgrunn. Amerikanske bombefly kom for å bombe de nesten ferdige fabrikkene på Herøya. Dette var en ny aluminiumsfabrikk og en magnesiumsfabrikk. Aluminiumsfabrikken ble så ødelagt at det ikke var noe å redde, mens magnesiumsfabrikken ble fullført, og det var denne som ble startet opp etter krigen og senere overført til Hydro. De var A/S Nordisk Lettmetall som sto for byggingen av disse fabrikkene. Dette var tyskstyrt selskap, men etter krigen ble de overtatt av staten og Hydro med 50 % hver. Senere ble det overført til Hydro som Hydros Magnesiumsfabrikk.

Angrepet varte fra kl 13:20 til 14:15. Det var 120 fly fra United States 8. Ait Force som slapp 1500 bomber med en totalvekt op 300 tonn over fabrikkområdet på Herøya. Det var 1100 mennesker på området da angrepet fant sted. Kl. 15:19 ble signalet «Faren over» blåst. Hvor mange som ble drept er litt usikkert. Noen kilder sier 55 personer og andre sier 57.

Kilde. «Ætt og Annet» mars 2006, årgang 27 nr 69

Forholdene på Herøia etter bombeangrepet 42 mennesker drept

Aluminiumsfabrikkene er utslettet så lenge krigen varer. På en halv time blev to års arbeide for tyskerne lagt i grus

En melding fra Norge skildrer forholdene på Herøya utenfor Porsgrunn etter det svære amerikanske bombeangrepet mot aluminiumsfabrikkene den 24. juli i følgende ordelag:

Kaos:

Hvor det nettop var brede veier mellom bygningene, jernbanespor og innretninger av enhver art, er det nu vanskelig å ta sig frem tilfots. Alt er fullstendig oppløst. Ikke en fot av det veldige fabrikkområde er spart. Man ser totalt sammenklappet kontorbygninger, totalt ødelagte verksteder og store produksjonslagre som en rykende ruinhaug. Slik går en fra bygning til bygning over hele området.

Noen av bygningene har tilsynelatende klart sig, men gjennom forkullede vindusåpninger ses forvridde maskiner og hullede betongvegger. Andre bygninger har fått verre medfart, f. eks. førstehjelpstasjonen, materiallagret, de tekniske kontorer, laboratoriet, et av syretårnene og en av tårnentrifusene. Den største fabrikkpipen blev kuttet 40 meter fra bakken. Kaien har fått flere fulltreffere og er næsten regelmessig perforert fra ende til annen. En tysk damper med stykkgoods til aluminiumsfabrikken fikk flere fulltreffere og sank som en sten. Fabrikbygningene omkring Metallurgien på Gunnekleiv er tildels uskadd, men fasaden på kontorbygningen er trykket inn. Fabrikkehs samtlige maskiner er ute av drift.

Ångrepet:

Næsten alt var klart til den høttidelige innvielse av aluminiumsfabrikken. På nyåret vilde sikkert produksjonen ha vært i full gang. Det vilde ha vært ytterst vanskelig å hindre det. Rundt hele fabrikkområdet er det høle piggrådgerder og landfjinefeiter ved portene. Alltid er det nitid kontroll av samtlige anleggets folk.

Og så kom tre fugleflokker seilende over og pulveriserte alt på en halv time. Nyanlegget for aluminium alene representerer to års arbeid for noen tusen mann. Flyalarm gikk kl. 12.44. Ca. 20 minutter senere falt den første bomben, og derpå gikk det slag i slag i ca. et kvarter. Derpå blev det et kvarters pause. Mange trodde at angrepet var helt over, men så kom det en ny voldsom bølge. Til slutt kom det en tredje bølge, men denne kastet ingen bomber. Man mener at flyverne forstod at verket allerede var fullført.

De første bombene feide vekk

to luftvernatterier. Intet står tilbake. Fra første bølge gjorde et fly en hurtig dykning og plaserte en fulltreffer på kraftstasjonen. Noen bomber falt utenfor fabrikkområdet mot Gunnekleivfjorden og ved stranden. Masser av døde fisk vidner om dette. Likeså blev 13 private hus feid vekk fra sine grunnmurer og totalt ødelagt.

Den eneste civile som er meldt drept utenfor fabrikkområdet er den 9 års gamle Reidun Nordfjeldmark. Veien fra Porsgrunn til Brevik er ødelagt ved Gunnekleivstranda på en strekning av flere hundre meter. I fjellet ved denne vei er det sprengt inn beskyttelsesrum, som nu er i bruk av tyskerne som dynamittlager.

På fabrikkområdet befant sig mellem 1.000 og 2.000 mann da alarmen gikk — omkring to tredjedeler av den samlede mann-

(Fortsattes side 13)

Forholdene på Herøya

(Fortsatt fra side 1)

skapstyrke ved Herøya. De arbeidet ved maskinene og var kun folk nødvendige for den daglige drift. Bombingens tidspunkt (lunsjtiden) var meget heldig for folkene. De fleste kom sig hurtig inn i tilfluktsrummene, men endel var nysgjerrige og blev beordret i dekning av de ansvarlige ledere. Alle tilfluktsrum undtatt ett klarte sig. Femten mann blev drept i dette. I et annet tilfluktsrum blev en ung gutt, som stod i trappen, rammet av en splint i maven og døde efter noen minutter. To brødre, som hadde søkt skjul i en tom syrebeholder, blev funnet døde to dager senere. Hele beholderen var presset sammen. En bombe falt like ved en dobbelt jerdør til et av tilfluktsrummene og blev kraftig bulet, men menneskene innenfor klarte sig.

Hjelpearbeidet

Følgende historie fortelles fra Porsgrunn. I et av tilfluktsrummene hadde man ikke fått rullet å få lukket døren da en bombe falt meget nær innpå. Det opstod et fryktelig brak, og en voldsom uling hørtes fra fabrikkområdet. De fleste trodde deres siste time var kommet. En behjertnet løp frem og stengte døren til rummet, hvor det satt 60 mann. Plutselig kjentes en ekstra voldsom rystelse. Det viste sig etterpå at en bombe hadde sprunget 10 meter fra rummet og hadde revet overende en betongvekk som halvveis dekket tilfluktsrummet. Mange falt på kne og bad. "Endelig, efter to-tre timer, som var de lengste i våre liv," forteller en som var tilstede, "kom vi ut, og først da forstod vi at vi bare hadde anet hvad som foregikk uten-

for. Det var uvirkelig som en film alt sammen."

Hjelpearbeidet måtte settes i gang hurtigst. Alle gikk på med kraft og uforferdethet til tross for farer og vanskeligheter. På fabrikkområdet var det umulig å komme frem for biler og livsfarlig å ferdes mellom ruiner og ueksploderte bomber. Man fikk efter hvert trukket frem de døde og sårede. Det var smått med lægemidler til å begynne med, da førstehjelpstasjonen var sterkt skadet, men hjelpearbeidet var ypperlig organisert innenfor og utenfor fabrikkområdet. I løpet av eftermiddagen og natten blev de fleste døde og sårede bragt til sykehus i Porsgrunn og andre steder. Alarmtilstanden varte i tre timer, selve bombeangrepet ca. en halv time tilsammen.

Inntil søndag var det funnet 42 døde, derav en franskmann, tre eller fire dansker, to civile tyskere og resten norske arbeidere og funksjonærer. I løpet av søndagen blev det funnet ytterligere to døde. Bortimot 100 sårede blev bragt til sykehus, men det var bare tre alvorlige tilfeller. Mandag morgen savnedes noen få personer. Ialt er det meldt om 34 omkomne nordmenn på Herøya og 8 i Trondheim.

Nordisk Tidende,
12 august 1943